

KAKO OTROKU PREDSTAVITI OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI?

Otroci v predšolskem obdobju nas včasih presenetijo z direktnimi, nepričakovanimi, a iskrenimi vprašanji. Odgovor potrebujejo takoj, saj če se odgovorom izmikamo, začutijo naše nelagodje. Kar jim ostane nerazloženo, si razlagajo po svoje, začne jih bremeniti ali strašiti. Najboljši odgovori so jasni, konkretni in iskreni, seveda prilagojeni otrokovi starosti.

Otroci s posebnimi potrebami so del naše družbe. Otroci se v vrtcu dnevno srečujejo z otroki s posebnimi potrebami. V vrtcu in tudi sicer v življenju ima vsak od njih svoje ime in svojo zgodbo. Kako se otroci soočajo in sprejemajo vrstnike s posebnimi potrebami je zelo odvisno od tega kako se na otroke s posebnimi potrebami odzivamo, komuniciramo in sprejemamo odrasli. Otrok s posebnimi potrebami v skupini vrstnikov je priložnost za odrasle, da pokažejo zgled za sobivanje z drugačnostjo in prvi korak k strpni družbi. Otroci, ki imajo v predšolskem obdobju priložnost družiti se z otroki s posebnimi potrebami, jih sprejmejo brez predsodkov in jih pogosto niti ne doživljajo kot drugačne. Z njimi vzpostavljajo veliko bolj sproščene in spontane stike kot odrasli. Sploh pa jih ne doživljajo kot nekoga, ki bi zaviral njihov razvoj, kar je pogosto velik strah staršev. Ob primerni vzpostavitvi klime v skupini imajo otroci edinstveno priložnost izkusiti in razviti večji čut za bližnjega, empatijo, solidarnost in prijateljstvo.

Otroku razložimo drugačnost čim bolj konkretno in s preprostimi besedami. Vse, kar ostaja otroku nerazloženo, ga lahko obremenjuje in straši. Npr. Ne obremenjujmo se, če otrok strmi v osebo na vozičku. Osebe na vozičku opazijo našo ignoranco. Otrokovo stremljenje lahko izkoristimo za kratek in preprost pogovor, kjer se skušamo izogniti obsojanju, predvidevanju, posploševanju. Npr. »Vidim, da si opazil osebo na vozičku. Ne vem, kaj se je zgodilo, ampak na vozičku je zato, ker mu njegove noge ne morejo pomagati pri hoji.«

Otroku razložimo, da otrok s posebnimi potrebami ni nikoli sam kriv, da je »drugačen«.

»Drugačnosti« se ne moremo nalesti. Včasih otroci mislijo, da se lahko nalezejo težav, ki jih ima otrok s težavami – npr. da tudi oni ne bodo mogli hoditi tako kot njegov prijatelj na vozičku. Če bom govoril grde besede, bom ostal brez glasu in ne bom mogel govoriti.

Kljub težavam, s katerimi se soočajo otroci s posebnimi potrebami, so tudi ti otroci učljivi, zato se razvijajo in napredujejo. Pogosto potrebujejo več časa in potrpežljivo/strpno podporo.

Bodimo vzor. Z vsemi otroki se pogovarjamo tako kot si želimo, da bi se drugi pogovarjali z našim otrokom, če bi imel takšne težave. Najmanj, kar lahko pokažemo, je sočutje in sprejemanje. Otrokom smo največji zgled.

Ohranjajmo spoštljivo komunikacijo. Otroci nas poslušajo tudi takrat, ko mislimo, da nas ne. Izogibajmo se oznakam, ki žalijo in so nespoštljive. Izogibajmo se ločevanju otrok na »normalne« in »nenormalne«. Ločimo otroka od njegove težave: torej »otrok s težavami« in ne »težaven otrok«, »otrok s težavami vida« in ne »un ta slep«.

Poudarjajmo, kaj nam je skupnega. Otrok s posebnimi potrebami je v prvi vrsti otrok. Ima več skupnega z ostalimi otroki kot različnega. Želi/potrebuje si igre, druženja, zabave, sprejemanja. V pogovorih z otroki lahko to poudarjamo: enako je star, prihaja iz istega kraja, rad ima šport in namizne igre, njegova najljubša pravljica je, obvlada šteti do 100, ...

Čeprav je vzgoja otrok s posebnimi potrebami drugačna (mnogokrat veliko bolj naporna), otroke s posebnimi potrebami vzgajamo v enake vrednote kot vse ostale otroke. Otroke v predšolskem obdobju spodbujamo npr. učenja vljudnostnih fraz, prijaznosti, počakati, da pride na vrsto, primerne reševanja konfliktov. Npr. Otrok s posebnimi potrebami udari, ugrizne, porine otroka iz različnih razlogov, največkrat ker ne zmore drugače skomunicirati. To pa ne pomeni, da mu takšno vedenje dovoljujemo. Učimo ga sprejemljiva vedenja, pri čemer potrebuje drugačne pristope, več časa in potrpežljivosti.

Otrokom »drugačnost« približamo tudi preko pravljič, zgodb, risank in filmov ter pogovora ob tem. Nekaj predlogov za branje: Ko so bili krokarji še pisani, Slonček Elmer, Veveriček posebne sorte, Žiga špaget gre v širni svet, Zakaj so zebre progaste, Pisana družčina, Igra z barvami, Radi imamo sadje, Skrivnosti primer ali Kdo je umoril psa, Luka je med nami, Kako je biti jaz, ...

Kratka verzija, kako lahko otroku razložimo »otroke s posebnimi potrebami«?

Ljudje smo si med seboj različni in vsak izmed nas je unikat.

Kljub temu, da smo vsi enako zgrajeni, si niti dva človeka nista povsem enaka. Med seboj se razlikujemo že na prvi pogled: eni smo veliki, drugi majhni, eni z rjavimi lasmi, drugi s črnimi, eni s pegami, drugi z mozoljčki, starejši že z gubami. Razlikujemo se tudi v tem, kaj radi počnemo in v čem smo dobri: nekateri obožujemo nogomet, drugi radi beremo, tretji radi ustvarjamo, kuhamo, igramo instrument, skrbimo za svojega psa,...ipd. Vsem nam pa je nekaj skupnega: vsak od nas se rad igra, zabava in je rad v družbi svojih prijateljev. Vsak od nas potrebuje prijatelje. Čeprav se nekateri izražajo drugače, imajo enake želje kot njihovi prijatelji: radi se zabavajo, igrajo s prijatelji, hodijo v vrtec, se cklrjajo in igrajo s starši, radi se učijo voziti kolo, gugajo, lovijo, igrajo v peskovniku, radi gledajo risanke, poslušajo pravljičice, pojejo pesmice, plešejo,...

Včasih pa ljudje ne zmorejo govoriti in se sporazumevati tako kot smo sicer navajeni. Tisto, kar želijo povedati, izrazijo na drugačen način. Navdušenje in veselje pokažejo tako, da vriskajo, cvilijo, skačejo, krilijo z rokami, se vrtijo,... Svoj strah pa tako, da glasno in skoraj neutolažljivo jokajo, vpijejo, se pozibavajo na mestu,... V navdušenju ali v strahu lahko celo koga porinejo, udarijo. Včasih jih ogovorimo, oni pa gledajo stran in nam nič ne odgovorijo. Pogosto se nam želijo pridružiti v igri, pa ne zmorejo drugače kot tako, da nam grobo vzamejo igračo, podrejo kocke,... Takrat jasno in glasno rečemo (ali pokažemo znak) "Stop!". Prosimo odraslega/vzgojiteljico, da nam pomaga pri igri. Glasovi in gibanje so njihov edini način sporočanja, kako se počutijo, saj z besedami tega še ne zmorejo povedati. To se bodo še naučili, vendar pri tem potrebujejo več časa in prijatelje kot ste vi.

Pripravila: Alenka Žavbi, svetovalna delavka